

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

SUMARI

TEXT

- La música a Lleida. (Editorial)
- Suggestions. II-De la deshumanització en l'art. . . . Ramon Xuriguera.
- Cristòfor de Domènec i Salvat Papasseit. . . . Solanes Vilaprenyó.
- «Agrupació Cultural Lleidatana de J. R.-
Conferència de M. Serra i Moret sobre el tema: «Cent anys
de socialisme». Baptista Xuriguera.
- Tema de Tardor Ramon Xuriguera.
- Defensa de la metapsíquica Humbert Torres.
- Uns pensaments de Ferran de los Ríos.
- Llibres i Revistes B. X.
- Garba-Noves comentades.

GRAVATS

- El mestre Joan Balcells. Fotografia.
- L'Orfeó Gracienc «

Grans Magatzems de Mobles

CASA SENTÍS

La casa millor assortida, la que ven i pot vendre a més baix preu de Lleida per sa fabricació pròpia.

Exposicions contínues en els aparadors i en l'interior, de jocs construïts en els meus tallers.

Especialitat en els mobles d'encàrrec dominant tots els estils.

No deixi de veure l'exposició que té actualment.

Carrer de Sant Antoni, 2 i 4

(enfrent de la Catedral)

Telèfons 549 i 550 - **LLEIDA.**

DOLCERIA

MONRABÀ

CAFÉS BONS I BARATS
DES DE 7'50 kg. i 0'30 LINÇA
PREUS DE RECLAM
VENDA DEL CAFE «LA GARZA»
QUEVIURES I TOTS ELS ARTICLES
A PREUS REDUÏTS
SERVEI A DOMICILI

Carrer del Carme, 25 i 27 - Telèfon, 344

FARMÀCIA

GELI

Catalunya, 8 i St. Antoni, 59

Específics - Braguers - Articles
d'Higiene - Anàlisis Clínics.

URALITA S. A.

Material per a cobertes, el més garantit i de durada il·limitada.
Tuberies lleugeres per a desaigües, sortides de fum, etc., etc.

URALITA

També produeix **TUBS** a pressió fins a VINT atmòsferes, per a conducció de líquids i gasos. Són els millors i de durada indefinida, per la qual raó els Ajuntaments i grans empreses que subministren aigües a les poblacions, és el **TUB** que enguany adobten.

Demaneu pressupostos i els facilitarà gratis la

Sucursal de Lleida: Rambla Ferran, 61 - Telèfon 207

Central: **BARCELONA - MADRID.**

Llista d'adreces útils que recomanem

Advocats

LLUIS COMPANYS JOVER. Rambla Catalunya, 15, 1.er - Barcelona.

Cafés

GRAN CAFÉ DEL COMERÇ. — R. Ferran, 2 Lleida.

Cases de Canvi

M. SALA ROURE. — Rambla Ferran, 4, pral. - Telèfon, 518 - Lleida.

Corredors de Comerç

ENRIC BORRÁS MELGOSA. — Clot de les Monges, 8 pral- 2.ª - Telèfon, 499 - Lleida.

MARIUS SOL MESTRE. — De 10 a 1, Banc d' Espanya - Rambla d' Aragó, C., entressol - Lleida.

Electricistes

CLAUDI BAIGET. — Maquinària i materials elèctrics, vendes al major i detall. — Plaça Llibertat, 2 Telèfon, 38 - Lleida.

OCTAVI PEREÑA. — Màquines i material elèctric. — Cabrinetti. - Lleida.

MIQUEL RIBELLES. — Fars i instal·lacions elèctriques per a llum i força. - Parallamps, Acumuladors, Transformadors i Reparació de Gramòfons. - Clavell, 5. - Lleida.

Ferreteries

JOSEP ALMACELLAS. — Porxos de Baix, 11 i 12. - Lleida.

Fusteries

MOBLES FREXANET. — Rambla de Ferràn, núm. 37. - Lleida.

Impremtes

IMPREMTA PAGÉS. — Avinguda Blondel, 33 Lleida.

Merceeries

EMILI DURÓ SOLANES. — Magatzems de Merceria i novetats. - Plaça Sal, 8 - Telèfon. 302. Lleida

Metges

E. TWISE. — Especialista en enfermetats de la boca i dents. - Telèfon, 367. - Plaça de la Sal, 17 principal - Lleida.

Mosaics

FRANCESC NADAL. — Fàbrica de Mosaics (la més antiga de la Capital) Passeig de Prat de la Riba. - Telèfon, 546. - Lleida.

Música i Pianos

JOAN GUARRO. — Cavallers, 66. - Lleida.

Recaders i Transports

LA PALLARESA. — Agència de Transports. — Carrer Cabrinetti, 15 - Lleida. - Telèfon, 232.

R. SETÓ I FILLS. — Recaders directes i diaris a Barcelona en combinació amb les poblacions més importants d'Espanya. - Barcelona: Montesion 17. - Lleida: Esterería, 4.

Tallers

CICLES MAZARICO. — Bicicletes varies marques. - Accessoris, Vendes al comptat i a termini. Rambla de Ferran, 11. - Lleida.

JOAN VILA. — Tallers de Fundició i Maquinària. Cardenal Remolins, 8 - Telèfon, 107. - Lleida.

EMINENTE CREACION CIENTIFICA

Enfermos de los ojos PRODI ¡OJOS! GALUZ PARPADOS

Fórmula registrada en la Dirección General de Sanidad
Certificado del Laboratorio Municipal de Madrid y otros.

MARCA REGISTRADA SEGÚN LAS LEYES

Preparado por el Doctor J. MARTINEZ MENENDEZ
Condecorado con la Cruz del Mérito Militar por méritos profesionales.

Específico único en el mundo, que cura radicalmente las enfermedades de los ojos por graves y crónicas que sean con rapidez asombrosa evitando operaciones quirúrgicas que con tanto fundamento atemorizan a los enfermos. Desaparición de los dolores y molestias a su primera aplicación. Eminentemente eficaz en las oftalmias y por excelencia en las granuladas (granulaciones purulentas y blenorragia, queratitis, ulceraciones de la cornea, etcétera). Las oftalmias originarias de enfermedades venéreas, cúralas en breve tiempo. Maravilloso en las infecciones postoperatorias. Hace desaparecer las cataratas en período de formación. Destruye microbios, cicatriza, desinfecta y cura para siempre. No más remedios arsenicales, mercuriales, nitrato de plata, azul metileno y otros tantos temibles, usados en clínicas. Las vistas débiles y cansadas adquieren prodigiosa potencia visual. ¡No más neblina Siempre vista muy clara! Jamás fracasa. El 98 por 100 de los ojos cúranse antes de concluir el primer frasquito del específico. De sensación agradable

PRODICALUZ cura el glaucoma.

PRODICALUZ eclipsa para siempre, el tratamiento de los colirios conocidos hasta hoy en todos los gabinetes oculísticos, colirios que en la mayor parte de los casos no hacen más que empeorar el mal, irritando órgano tan importante como la mucosa conjuntival! El nitrato de plata, que causa el verdadero terror de los enfermos y de muchas cegueras, lo hace desaparecer. Evita usar lentes.

PRODICALUZ salva de las tinieblas perpétuas.

PRODICALUZ es completamente inofensivo, y produce sus estupendos resultados sin causar la menor molestia a los enfermos. Detiene la miopía progresiva. ¡Enfermos de los ojos! Estad seguros que curaréis en brevísimo tiempo usando el portentoso PRODICALUZ. (Exigid la firma y marca en el precinto de la cubierta).

PAGOS GIRO POSTAL. **PRECIO 40'00 PESETAS.**

DIRECCIÓN GENERAL, CUADRADO, Santa Engracia, núm. 62-3.º derecha,
MADRID (ESPAÑA) E. M. CUADRADO.

ENVIO A TODAS PARTES DEL MUNDO

Testimonios de Jueces, Fiscales, Jefes de Ejército, Ingenieros, Comerciantes, Obreros, etc., etc. Grandes elogios de eminencias médicas.

— Certificar las cartas que contengan el valor de vuestros pedidos —

Lleida

Revista d'informacions i estudis.

Direcció i Administració: Curme, 6-2.^{on}

Preu 50 Cèntims

⊗ ⊗ No es retornen els originals. ~ Dels treballs publicats en són responsables llurs autors. ⊗ ⊗

La música a Lleida

L'art ha tret florida en èpoques d'esplendor i de riquesa i de llibertat.

El gran sigle d'Atenes ho es també de Pericles i dels grans filòsofs; ho és del predomini grec al món.

El cas es repeteix a la Còrdoba, la gran Còrdoba dels Califes descreguts i generosos.

Ho és igualment a la Florència quinzeval del banquer Cosme de Medicis que és llevor de la renaixença llatina, com la Hausa opulenta i la prepotent Borgonya previngueren el gran esplet artístic de l'Alemanya i la Flandes, malgrat l'esmicolament de tals països en incomptables petits Estats.

Els grans agombolaments de pobles sota el domini d'un dèspota mai han afavorit l'abundor de l'art ni la popular cultura i, si els temps ens fossin propicis, volenterosament palesariem com es hieratitza i es mata la gaia espontaneïtat estètica amb el flagell de l'uniformisme tirànic.

* * *

Lleida que ha infantat artistes, no ha alletat, però, el seu lluc esponerós. No podia fer-ho.

L'art d'avui no és el fruit de la directa protecció d'un Mecenes cortisà sinó la resultant d'un ambient de cultura que es filtra en els mitjans financers, abrillant-ne la fredor i sotllevent-ne la duresa.

La cultura espiritual no és pas una fruita de la nostra horfa. La Ciutat tampoc sap conrear-la. El lleidatà mai no ha fingut una tradició escolar. La nostra famosa Universitat és ja només una remembrança històrica i s'ha de provar si va produir gaire cosa més que legistes empeltats de teòlegs. Creiem que hauria estat una altra cosa si de cas hagués prés un altre camí el parlament de Casp. Tal volta el camí d'Anglaterra. Ací Sant Vicents com a Castella Cisneros.

L'art d'avui, doncs, pressuposa una forta tensió popular de cultura. I el nostre poble, que no sap de lletra, no estima l'art.

No és, però, seva la culpa.

A què retreure la campanya contra la primera tentativa de portar l'Orfeó Català? A què la més vergonyosa encara contra el gran concert de la gloriosa Banda Municipal barcelonina?

* * *

Lleida hauria de realitzar un esforç per tal d'esborrar aquells i molts d'altres mancaments.

Ara s'escau una bona ocasió de fer-ho.

L'Orfeó Gracienc, versió popular de l'Orfeó Català, parells en saba artística, desiguals en poder i mitjos materials, mereix del poble tota mena de simpaties.

Ha conquistat els més alts triomfs en els concerts al gran Teatre del Liceu de Barcelona al costat de les majors orquestres i els directores de més renom del món.

El Mestre Millet ho ha dit: llevat de nosaltres, sols ells podien fer-ho.

Això representa un mèrit major. El gran Mestre Balcells ha arrencada la meravella de tan bell conjunt en mig d'un ambient tot popular com el de Gràcia i n'ha fet ressorgir l'ànima de les multituds humils glorificada pel poder del seu genial mestratge.

I així, l'Orfeó Gracienc, avui és ja un Orfeó Català, despullat d'aristocràcies i encès per una noble, selecta, depuradíssima emoció de gran poble culte. El' expressió de l'art de l'esdevenidor.

Suggestions

II

De la deshumanització en l'art

AQUESTA cosa tova que és l'home ha tingut un moment d'abandó. Ell que ha estat—i malgrat tot és i serà—l'origen i la fi de tota inquietud artística, ha sentit la projecció d'un altre tipus d'home que volent establir una corrent de pureses s'ha desentés d'ell mateix i ha caigut en l'encantament inferior de la intranscendència sense suc i de la fredor de la màquina. Reacció contra el sentiment i a la llarga supressió del jo; interposició del fred màquinisme dels ponts o de les locomotrius i oblit de la palpitació humana que les ha creat; avidesa de la finor de l'arena i de les planxes alumíniques de l'avió i menyspreu del joc anímic de forces que a voltes s'escapen amb una finor més prima que l'arena i amb un refrec més lleu que el de la planxa d'alumini; l'home rerassagant l'home. El pintor fent artificis amb deformacions de membres i amb vegetacions de llauana; el músic lliurant-se a una equació de ritmes tancats en ells mateixos; el literat fustigant-se per evitar l'emoció en un profit de superfícies acerades i de tensions i de distensions purament musculars: el cock-tail, la raqueta del tennis i l'últim model d'automòbil. I el drama de passions dormint dins l'home; i l'impuls de superació inadvertit; i els problemes de la consciència afonats en el cul d'una bossa d'alegria i de vertigen de velocitats que comencen i acaben en la buidor mateixa. L'home, per aquest tipus d'home que anomena pureses als encanta-

ments inferiors, té una significació de menyspreu: no ha condemnat el ridícul de la llàgrima, el grotesc dels comiats i el pedestrisme de la passió entre sexes, sinó que ha condemnat la llàgrima, el comiat i la passió entre sexes. Per fugir de les *impureses* de l'home ha deshumanitzat; fins a l'extrem que ha arribat a tractar l'ésser humà amb una visió rígida de cosa externa, com una corba llisa de gerra o com un clau lluent de capseta d'infant. L'alè romàntic ha trobat, a l'extremisme de la seva oposició, la pressa deshumanitzadora; la pressa d'una generació mestressa d'una nova sensibilitat que ha girat l'esquena a l'arcaïsme, a la paràbola buida de les frases i als grans nusos imaginatius però, que ha flagel·lat també per aquest mateix sentit de pressa, tot el que hi havia de palpitant i de sensitiu de carn i ànima d'home en el més amagat de la madeixa romàntica. D'aquesta condemna potser en podríem recollir una experiència. El romàntic s'inicià en l'exaltació de l'home, en la trencadissa de motllos per fer lliure el camí de l'home; l'home és el fons de la preocupació romàntica. Reeixit o no reeixit, l'intent, tenia una gran generositat d'impulsió. L'artista feia *material* en ell mateix; sofria i gloriava i per extensió entenien els sofriments i les gaubances dels altres. Si aquest eix anà després recobrint-se de fades concepcions i d'insuportables sensibleries, no és d'ell la culpa; mai no s'ha donat cap doctrina o cap tendència

que a la curta o la llarga no hagi cridat una veritable floració parassitària. Per això al costat d'aquestes eclosis neix sempre el fenomen crític. Però el fenomen crític aquesta vegada ha anat molt lluny; s'ha produït amb pressa; l'han activat unes circumstàncies enlluernadores—màquines, velocitats, higiene sexual, primera ferida seriosa als mites (Rússia)—i la seva mateixa rapidesa l'ha fet inhàbil a la retenció de les generacions reflexives—ja cristallitzades—i s'ha trobat de cop i volta, amb una sorollosa exigència en unes mans inexpertes: el joves. D'aquests, uns callen, fluctuant entre el pol de la lliçó romàntica i la invasió de les coses nouvingudes; la vida els lliga al dolor de la seva iniciació i més o menys, malgrat els aparells lluents de la darrera època i l'afecció als motius sintètics de les platges, es retroben d'ací per lla en més d'un capítol romàntic: en la passió, per exemple, en el sentiment polític, en l'esperit de lluita, per citar, entre altres, els que per ara més ens interessin.

Els altres han transformat el fenomen crític en una eina de devastació. Han condemnat l'època, i els homes, i l'obra; han caigut en el menyspreu absolut saltant l'única cosa que hi havia raonable, que era

l'esporgament: prou explorar l'home: i per voler-se'n separar, s'han fet seu el radi menor de les coses inanimades; i com a màxima concessió s'hi han projectat ells, en tant que individus absents del drama de passions, de lluites i de tendreses inherents a l'espècie.

Han proclamat, per tant, les síntesis fredes, les fórmules inhibidores i la inutilitat de l'emoció.

I ara potser vé a tomb el que deiem de l'experiència. Tota aquesta gent que sent horror al patètic ha nascut, ha crescut i ha pensat, sempre, en un medi de comoditat; no coneix l'home dels conflictes; no l'ha viscut; menysprea el sentit gorkià de certes existències perquè ha trobat tothora els llençols nets, la taula abundosa i la facilitat per tot. L'home no l'inquieta perquè no s'ha entretingut mai a esguardar-lo, perquè no el coneix. Ni ha sofert ni ha glatit; ni ha sentit la impotència, ni la fatiga de la lluita, ni el dolor de les mínimes conseqüències; ha vist l'home que reflecteix: deshumanitzat, com ell mateix...

Si un dia, però, li cou el pit, o sent una eixurriacada a les orelles o no troba el moç de pa a la taula, ja canviarà d'opinió...

RAMON XURIGUERA.

Un home immoral significa un individu que no sent, o no sent encara suficientment els motius intel·lectuals i delicats que la nova civilització del moment ha introduït; designa un individu atrassat.—NIETSCHE.

Cristòfor de Domènec

Salvat Papasseit

Per a Jordi Pinyol Nolla

QUINA extrema i marejadora varietat en concepcions! Els grans estadistes es veuen precisats cada vegada, a puntualitzar les declaracions que facin. La S. D. N. nomena comissions per a interpretar esperits de doctrines i hom ja es llança a la interpretació de les mateixes lletres dels tractats. La moda de les biografies novel·lades imprimeix a les grans figures històriques coloracions insospitades i canviants. Els homes cansats de les discussions massa generals han portat l'afany de disseny a les coses concretes.

Limitemnos a la qüestió de la revisió de les personalitats, la voga de la qual presenciem. Hem vist coses curioses. Hem vist a Catalunya mateix, com simultàniament ha estat possible presentar Maragall, per Josep Pijoan i per l'Esclasans com a home d'esperit fortament aburgésat, i per Gaziel gairebé com un volcà revolucionari ofegat pel benestar material. Hem vist com perd graus la genialitat de Gaudí. I fora d'ací hem vist com algun heroi de la Revolució Francesa va perdent consistència de semi-déu,—o de semi-diable—, i s'ha convertit en *ce bon monsieur Danton*. Hem vist també com un crític alemany s'ha cansat de considerar Molière com l'home poc complicat i el formidable satíric que hi veu tanta gent, i el fa un home torturat i el primer romàntic. La fantasia s'ha fadigat dels seus reductes consuetudinaris,—la geografia, la llegenda, l'airecel—, i, aliant-se a l'enuig que provoquen els ma-

nuals d'història amb els seus judicis definitius i les seves accepcions simples, s'ha dedicat a trasbalsar-ho tot.

És possible que hi hagi altra cosa de més de la fantasia. És possible que hi hagi una autèntica voluntat de crítica científica i força apreciables honrats intents de valorització justa. A Catalunya, però, hem presenciat alguns intents d'intromissió de la mala fe. Actes, feliçment no reeixits del tot, de camoufflació de determinades figures contemporànies. Prescindint de Pi i Margall a qui es volgué fer quedar en plagiari, trobarem Cristòfor de Domènec i Salvat-Papasseit.

S'ha especulat sobre la manca d'una tradició literària esquerrana, amb tota mena d'elegies i de mofes. Una cosa semblant s'ha produït davant la poca consistència del moviment, dient-me avantguardista, a Catalunya, on compta amb esforçats propagandistes però no amb massa coses per a propagar. Sigui com sigui a Catalunya tenim alguna figura classificada sota aquests signes i cal vetllar per la limpidesa, la integritat i la veritat del seu perfil.

La Catalunya acadèmica i reaccionària, d'un extrem delit d'agavellament, té enveja de les personalitats formades fora de la seva doctrina, i de vegades en oposició amb la mateixa, i quan l'existència de l'home ja no és un obstacle inicia el laboriós procés de la seva descaracterització encaminat a assimilar-se'n la glòria. No vaig poder-me estar de guardar l'article que a propòsit de la seva mort, dedicà «La Veu

de Catalunya» a Cristòfor de Domènec. En transcriu un paràgraf: «Cristòfor de Domènec es deia socialista i s'anomenava heterodox. Sentia, però, una joia sincera i pura quan el nostre diari tan allunyat del que ell creia les seves idees...»

Ningú, per poc malpensat que sigui, podrà deixar de veure en aquesta última frase de la necrologia (apareguda l'11 d'agost de 1927), el primer pas d'una tortuosa maniobra que es vegé sortosament desbaratada per la vehemència dels extremistes de «Catalunya Social». Sense aquesta intervenció i sense la publicació de cap altra obra seva—ja sap tothom les dificultats que s'atravessà per a editar «l'oci d'un filòsof»—, l'íntegre i combatiu Brand hauria passat per un literat culte i espiritual que a estones, per pura pose feia d'heterodox.

D'una gesta semblant es volgué fer víctima a Joan Salvat-Papasseit. Se'l volgué fer quedar en «bóci del gran cor esberlat de Maragall» i en home que no se'l pogué tenir en compte fins que, als últims de la seva vida, es retractà del seu parentesc amb Maragall i l'atenuació en les últimes etapes, de la seva exaltació extremista. Salvat és, en efecte, un instintiu i un sentimental com Don Joan, però ja no és un burgès. Parlant d'ell s'oblida massa «Humo de fàbrica» i els «Mots Propis». La seva suposada retractació no és altra cosa que la continuació de les seves experiències d'auto-retrobatment en el terreny de la rima i la mètrica normal, que, altrament, es presenta sense convertir-los en traïdors en Cocteau i molts d'altres.

«La Nova Revista» inaugurarà una campanya pro tomba de Salvat-Papasseit. Era

vergonyós, en efecte, que els restos d'aquest alt poeta risquessin d'ésser perduts. Però era vergonyós també que davallés a la tomba flamant, tergiversat i falsificat. La revista «Hèlix» i altres periòdics en articles solts, han iniciat aquesta altra campanya encaminada no sols a que Salvat no sigui injustament oblidat, sinó a evitar una veritable camoufflació. S'ha vindicat, en fi, el Salvat autor dels primers manifestos catalans avantguardistes i els primers passos europeitzadors de la nostra lírica.

Ell també és una prova de la plena compatibilitat dels ideals de renovació social amb els de renovació estètica. Ell començà la seva vida literària amb una sèrie de gloses propugnadores d'una vida no tan convencional i d'un ordre més just, les quals foren editades amb el nom de «Humo de fàbrica» prologades per Samblancat i signades de «Gorkiano». En els seus «Mots propis» de «L'enemic del poble» prosseguí en part, aquesta tasca d'apostolat laic. I algun troç de la composició «Columna vertebral: sageta de foc» és tendenciós en la mida que s'ho pot ésser en poesia.

Aquesta compatibilitat—i gairebé diríem dependència—, entre els dos anhels revivificadors—que hi ha, certament, gent que nega—es veu reforçat per la circumstància d'ésser en tot cas quan es pot parlar d'una atenuació del seu radicalisme artístic, quan s'ha pogut també parlar d'una atenuació del seu radicalisme social. Cal dir, però, que no hi ha raons per creure ni en l'un ni en l'altre.

SOLANES VILAPRENYÓ.

"Agrupació Cultural Lleidatana de J. R."

Conferència de M. Serra i Moret sobre el tema: "Cent anys de Socialisme"

EL dissabte dia primer de juny a l'hora anunciada, el gran batallador M. Serra i Moret dissertà davant un públic àvid de problemes ideològics, sobre el suggestiu tema «Cent anys de Socialisme».

La paraula vibrant de l'orador, la seva eloqüència rica, agradable i feliç ajudà a donar més relleu al ja interessant, per si sol, problema del socialisme.

Feu la presentació de protocol el President de «Joventut Republicana» senyor Juli Barberà. Tingué pel conferenciant paraules d'admiració i de simpatia. Després li concedeix la paraula i s'alçà el senyor M. Serra i Moret.

Ciudadans,—diu—, el vostre president acaba de dir que tots em coneixeu, acaba de considerar, d'una manera força agradable, que ja no em calen presentacions. Però probablement s'equivoca. Jo sóc un home modest; al vostre davant teniu a qui us parlarà en to d'amistat i humilment de coses que segurament constitueixen una de les vostres preocupacions.

Jo sé de Lleida que és un centre importantíssim en comerç, en sociologia, en agricultura; i a la vegada que compta amb un nucli intel·lectual de consideració.

Els qui vivim vora la mar, quan mirem a Lleida, la veiem com una estela rutilant en el panorama de Catalunya. Es, la vostra ciutat, un motiu de joia per a vosaltres. Potser la tonalitat d'aquella melànica cançó, «La Presó de Lleida», hi ajuda a que us esguardem des d'allà baix com si

fossiu un lloc que es desvetlla amb normalitat i en moviment ascendent cada dia.

Avui ens trobem aquí reunits en agradable companyonia i així mateix serà com procuré que es vagi desenrotllant la meua peroració.

Espero, doncs, que sereu benignes amb mi i jo faré la manera de fer-me entendre tot el possible.

Us vinc a parlar, ciudadans, de cent anys de Socialisme. Es podrien dir moltes coses sobre aquest tema, però m'ocuparé del període històric; no de cent anys de socialisme que encara hagin de venir, sinó que hagin passat.

Faig arrancar el meu estudi des de primers del passat segle; de quan es començà a parlar d'aquest assumpte; de quan sigué el principi d'una preocupació general.

La paraula *Socialisme* sortí amb certa espontaneïtat. Pervingué d'unes discussions que sostenien alguns diaris londinencs l'any 1824.

Daten d'aquella època, amb una significació palesa, les tendències diverses que els homes seguim amb una significació més humana.

Llavors els homes començaven a tenir llum pròpia, llavors quan començaren a pensar per compte propi, quan es fixaren les bases del dret natural. Els homes de l'Enciclopèdia havien ja preparat les masses per a aquell desvetllament espiritual, per a aquell neguit que floria en totes les consciències i que s'anava eixamplant amb ímpetu indeturable.

EL MESTRE JOAN BALCELLS

**Director de l' "Orfeó Gracienc"
que donarà un concert a Lleida el
prop vinent diumenge, dia 23.**

L' "ORFEÓ GRACIENC"

en l' Audició de la «Missa en *mi* bemoll» de
Schubert, en el Palau de la Música Catalana.

No tenim altra època per a adoptar-la com a punt de partida, amb la qual començarem a veure les causes justes i a procurar la llur reivindicació.

Els homes humils s'anaven aixecant per sobre de la humanitat al davall d'aquella raó.

Coneixem l'esplendorosa Grècia, en la qual hi tenien lloc les magnífiques manifestacions l'esplendor de les quals ha arribat fins a nosaltres amb la lluentor característica. Però en aquella Grècia s'admetia l'existència i el tràfec d'esclaus, els estrangers no eren ciutadans, només els senyors distingits podien formar part del govern del poble.

En l'època del Renaixement, en canvi, eren les classes socials més humils, eren els homes més baixos els qui anaven aixecant-se.

La paraula *Socialisme* respon a un ideal comú, aconduïx envers les rutes de l'infinit.

Veus aquí com sortí, d'una manera espontània, el Socialisme. Tingué lloc després de la Revolució francesa, està clar.

Una vegada despertada la consciència popular, exigí nous atributs i nous drets i com que els reis ni els poderosos no han estat mai predisposats a concedir cap ampliació de garanties ni cap altra llibertat que la convenient, vegeren com el poble es llençava decidit a la conquesta. Així, doncs, aquesta lluita l'ha guanyat el poble. Ja la va guanyar el poble quan decapità al rei Carles d'Anglaterra l'any 1688.

La Revolució francesa fou més aviat una revolució continental. Fou filla de l'esperit més inflammat de les races llatines.

D'aquesta manera es va anar aixecant l'esperit col·lectiu fins anar a concretar-ho tot en aquest mot: Socialisme.

Primer fou Anglaterra i França, des-

prés fou Alemanya, amb Marx i Engels qui aparegué en els seus rengles.

Aquí el senyor Serra i Moret parla del Manifest Comunista el qual, publicat l'any 1848, s'ha expandit en poc temps per tots els països. El troba correcte, precís i just. Sobretot, cita un punt que l'ha sorprés i que en fa menció en el pròleg que li ha estat encomanat per a l'edició catalana en les Edicions «L'Arc de Barà»: el relativisme econòmic.

Hem d'estimar—continua,—en Marx, aquesta empena de veritable revolucionari que el caracteritzà i que porta envers el camí de la universalització, aquesta força contundent i irresistible de Marx.

El Socialisme no és res que discuteixi les qüestions nacionals: aquestes per naturalesa i per substància pròpies van prenent eficàcia arreu.

Allí on s'ha presentat, s'ha de reconèixer que ha fet progressar i avançar en totes direccions, les branques d'un poble.

Tenim a un costat Suècia, la nació model, la nació ben organitzada per excel·lència; allí no es coneix l'analfabetisme, els homes són més responsables, la vida és més clara.—

Després Finlàndia, la qual en temps del tsarisme tenia ja una autonomia particular i reconeixia els mateixos drets a les dones que als homes, cosa que no succeïa en cap altre lloc de la terra. L'any 1895 li fou arrebatada la seva sobirania i això fou el que perdé.

Més enllà, Dinamarca, la nació que no té res d'industrial, que és de petits propietaris, que no té una gran riquesa, i, en canvi, és una llar del Socialisme.

Dinamarca no té colònies. En tenia una i de seguida conegué que no havia de tenir-ne cap i li concedí la sobirania a canvi només que mantenis amb ells unes relacions amicals perpètuas.

Alemanya també ha estat una llar del Socialisme; com ho ha estat França i la mateixa Anglaterra, per a la qual hi sento una especial predilecció tota vegada que és, gairebé, la meva segona pàtria.

Tot ho devem a aquestes tres grans nacions darreres, en qualitat de ciutadans.

Si nosaltres vàrem ésser colonitzadors, hi portàrem els nostres prejudicis i les nostres qualitats (si alguna en teníem) per això veiem avui l'aspecte que ofereixen després d'aquelles invasions, els pobles múltiples de l'Amèrica del Sud.

Al costat d'això, quin contrast tan gran es mostra fixament en la situació distinta que avui travessa l'Amèrica del Nord, terra de protestants, impetuosa i dominant.

Examinant posicions, trobarem que a Anglaterra ens donarà una altra lliçó la democràcia socialista tinc la convicció que tota vegada que ens n'ha donat ja durant quatre segles.

A França, amb tot i ésser més nostra i també més llatina, un partit molt gran no pot existir perquè un partit nombrós no troba en els nostres països dirigents prou compresos ni prou dignes i davant d'aquest fet creixeria una desmoralització i tot perdria energia.

Alemanya ja és una altra cosa. Aquesta nació reuneix condicions d'una mixtura àgil i d'un sentit pràctic que caracteritza els països del Nord. Està, per tant, absent d'algunes de les preocupacions de França.

Ara que parlem d'Alemanya, he de dir que sento una immensa simpatia pels seus socials-demòcrates. Aquells homes han fet la feina més difícil que pot fer-se. Lluint a dins amb una tenacitat contínua i exemplar han defensat la pàtria i han ajudat a arrodonir-la geogràficament fins a quedar reduïda en les dimensions estrictes.

Avui tenen els quatre ministeris de més compromís.

Sense els principis que ells defensen, la guerra europea no s'hauria liquidat així. Després de l'hecatombe terrible, perduren les causes eternes, encara, i és de creure que de la mateixa manera perduraran sempre.

Però haurien d'evitar-se en el possible. És cruel i inhumà enfrontar obrers amb obrers, germans amb germans, de la manera que allí es fa.

Deixem les petites qüestions financeres i econòmiques. Per a mi, l'obra més portentosa del Socialisme, en aquests pobles, demés de preparar la llur consciència, és la creació d'escoles, universitats, etc. és a dir, anar a la preparació d'homes intel·ligents, d'erudits.

Fa goig de veure com dels centres de Brussel·les i de les universitats angleses, en funció durant l'hivern i l'estiu, surten obrers preparats, homes superiors i dona una gran satisfacció parlar ells dels seus problemes.

La veritat és que en mig de les indemnitzacions i de les reparacions, l'esperit obrer imposa la pau i deixa veure que no acceptaria un altre conflicte i això mereix qualitats especials. Això és també el que més admiro de la social-democràtica alemanya.

El Socialisme ha nascut en les nacions més civilitzades d'Europa.

Per exemple, si mirem a Itàlia, trobarem que travessa una situació que ni Florència en el segle XIV.º l'hauria acceptat, ni Milà, la ciutat fabril, l'hauria consentit segles enrera.

Itàlia, avui, ofereix molts esclats i exposicions i organitzacions intenses pròpies únicament de l'Edat Mitja. El poble italià si bé ha conegut alguns socialistes no ha estat mai socialista. Aquesta és la causa

que en un moment donat pugui resistir aquests canvis i el que és més, encara, els soporti tant de temps.

Els fets econòmics han de determinar el moment que la societat instaurarà el règim nou ja sigui el comunisme, el socialisme o una altra cosa.

Els pobles seguiran la llei evolutiva i res no hi ha que pugui deturar la seva marxa. Si el poble no pensa, encara que en totes les branques de les arts i de les ciències tingui figures representatives i ocupi en el món els regles de categoria, no serà res més que un poble primitiu, atrassat, sense cultura.

No hi haurà, doncs, possibilitats d'implantació del socialisme mentre existeixin aquests pobles primitius, als quals nosaltres podem comparar-nos.

Al Nord d'Europa hi ha una nació petita: Dinamarca. No té majoria pròpia al parlament però té, en canvi, la manifestació popular, que és sempre més envejable i més efectiva. D'aquesta manera ha pogut arribar a suprimir l'exèrcit de fet, per a deixar-lo només en la consciència de cadascú; d'aquesta manera, també, han aconseguit tenir un govern de ciutadans.

El senyor Serra i Moret, ara, passa a examinar el cas particular d'Itàlia fent veure que constitueix un gran perill.

Resumint, diu que ha passat el què a Hongria: Que un dia es donaven votacions nutrides a una banda i un altre dia es donaven també votacions no menys nutrides a una altra, demostrant d'aquesta manera, que el poble no té opinió i això és el que el porta a trastorns, assalts i dominacions espasmòdiques i incomprensibles. A pesar de la valor positiva que aparenten, suporten una tirania igual com en suportarien una altra apart que sempre hi ha una part de les masses identificades amb el partit del poder.

Arreu on es vagi creant una Societat nova, és per mitjà de la seva pròpia voluntat.

El conferenciant dedica uns moments a Rússia. La pàtria de Vladimir Ilitx Uliànov ofereix al senyor Serra i Moret consideracions d'un marcat pessimisme, i gens favorables. S'admira de la gran labor que s'ha portat a cap, però creu que el salt que s'ha donat per damunt de la doctrina que ell defensa els portarà més aviat inconvenients que satisfaccions. Troba que ha de venir una dictadura del proletariat, però troba que ha de venir després, quan sigui la seva hora, quan s'hagi vençut el treball de transformació de la nova societat.

Notant-se en els ànims d'una part del públic una lleugera manifestació de disconformitat, el senyor Serra i Moret, ferm en la seva creença, recalca:

Rússia no estava preparada per a l'entrada de Lenín; aquell poble suportà el jou soviètic de la mateixa manera que hauria suportat un altre jou qualsevol, tan cruel com aquest. Particularment Geòrgia, ha manifestat dues vegades la seva protesta pel règim de conquesta esmerçat amb ella.

Per acabar aquest punt, el socialista senyor Serra i Moret diu que abans que a Rússia és possible que hi hagi altres Repúbliques soviètiques, i és perquè la mentalitat russa ha de recórrer encara molt de camí envers la finalitat que es proposen els seus dirigents.

L'educació,—continua l'orador—potser sí que modificarà les masses, però s'ha d'admetre que la creació vertadera la fa el temps; són les partícules internes de l'esperit del poble ço que el fa avançar.

Els Estats-Units, joves i esplendorosos ens donen automòbils, exemples d'abundositat, etc. més, dels Estats-Units no ens vé la llum perquè, què podrien ensenyar-nos si no han seguit el procés de la història?

Seran els pobles petits, Dinamarca, Lituània, Suècia, potser Estònia, els qui ens donaran la lliçó que influirà en gran manera als poderosos; seran aquests petits nuclis de ciutadans conscients i responsables els qui primer formaran la gran República Universal Socialista.

Han de comentar-se i examinar-se les idees dels altres. D'elles en surt molta llum.

Envers Catalunya sóc pessimista. Probablement no sortirà d'aquí cap victòria socialista.

En tots els països d'Europa hi trobareu reminiscències de les organitzacions obres, esplendoroses que han existit.

A Catalunya hom hi troba moments d'entusiasme, d'espasmes, però no de realitats.

Ha de conrear-se la consciència de l'obrer. Ella és la única que ha de regir el món, ella té la paraula en tot. Dia vindrà que estarà preparada i es manifestarà.

Mentrestant, nosaltres en seguirem parlant només en tons de comentari, en el mateix to que en parlo avui.

El senyor M. Serra i Moret, quan hagué donat el punt final, escoltà una llarga i càlida salva d'aplaudiments.

Acabat l'acte, entre el públic s'originaren algunes converses a rel d'aquesta interessantíssima conferència. Era la manifestació de fe de vida de qüestions de tan capital importància en els nostres medis.

La celebració de vetllades com aquesta, produeix beneficis a tothom.

BAPTISTA XURIGUERA.

TEMA DE TARDOR

*Refluix de l'hora breu de l'escolada
llaçada amb una cinta de carmí;
per un esqueix de glassa del camí
una figura brolla inopinada.*

*La llum pendissa de la capvesprada
cúm d'or la bolva del clar faldellí
i fixa en l'aura encesa del confí
el glop de porpra amb que apar nimbada.*

*Desglossa l'aire un sospir de seda
que enrixa l'ala closa del meu pit:
encara el fèrbol halo de la nit
reposa en l'ombra de l'arbreda.*

*Sóc tou de la dolçor d'aquest setembre
que ha prés al trau la rosa de claró
amb pètals gords i baumes d'unció
de la figura que duc dins de sempre.*

RAMON XURIGUERA.

Defensa de la metapsíquica (1)

I.==La fenomenologia subjectiva

Senyores i senyors:

Les materialitzacions, estudiades en la conferència anterior, són el fet culminant de la metapsíquica objectiva. Sigui la que vulgui la seva gènesi, sempre resulten fets exteriors, perceptibles pels nostres sentits. Es tracti de ectoplàsmia, de levitació, de transport d'objectes, de moviments a distància, de penetració de la matèria, de canvis de pes del mèdiu, etc., tot i que aquests fets objectius palesen una intel·ligència que els provoca i governa, es caracteritzen pel seu aspecte físic o material, tota vegada que ens trobem amb una força exterioritzada registrable instrumentalment.

Els fenòmens subjectius són, com el seu nom ja ho indica, interiors, mentals, essencialment psicològics. Al menys en aparença, no exerceixen cap acció paranormal damunt la matèria ni ens adonem que promoguin cap canvi en el món exterior.

Aquesta separació esquemàtica que s'estableix entre la fenomenologia objectiva i la subjectiva obeeix, principalment, a necessitats didàctiques, però probablement no respon a cap diferència essencial. Un moviment a distància i sense contacte diem que és un fet objectiu, però no deixa d'ésser psicològic del moment que la força desconeguda que mou l'objecte acusa una intel·ligència que governa el fet material que realitza. Anàlogament, una acció intermental pura, com ho és el fet telepàtic, no és concebible sense un canvi exterior, incontrolable amb els nostres medis gràfics. Si A., a considerable distància,

reb un impacte telepàtic de B., quelcom ha passat entre A i B, una vibració o altra ha viatjat per l'espai imprimint-li canvis o modificacions. I és que entre la física i la psicologia hi ha menys distància essencial que la que un examen superficial de les coses pot fer creure.

Això establert, ens toca parlar, avui, dels fets metapsíquics subjectius, els més importants d'aquesta ciència, de tal manera que si per un moment admetéssim que tota la fenomenologia objectiva no ha existit mai, amb els fets subjectius n'hi ha prou per a donar a la metapsíquica un lloc entre les ciències de la natura.

Els fets subjectius són extraordinàriament freqüents. Tenen, demés, l'avantatge que exclouen en absolut l'obsessió del frau, en tant que són immediatament comprovables experimentalment. En efecte, si hi ha visió possible a través d'un cos opac, és fàcil demostrar-ho. Si un sensitiu, a Europa, veu com s'ofega un fill seu a Amèrica, aviat se sabrà si aquesta visió fou real. Per això, senyors, el P. Palmés, en ocupar-se dels fets subjectius, no els nega. Però en canvi, posa en dubte que permetin edificar una ciència a part,—la metapsíquica,—i que legitimin, en molts casos, una interpretació espírita.

Així, la meva tasca, en aquesta conferència, consistirà en demostrar que aquests dubtes del P. Palmés, no poden subsistir. Hi ha una ciència metapsíquica imposada, principalment, pels fets de caràcter subjectiu o psicològic. La hipòtesi anímica o la espírita, segons els casos, és inevitable.

(1) Tercera conferència donada a l'Ateneu Lleidatà el dia vint-i-sis de març de 1929.

II. — Les principals modalitats

Els fenòmens subjectius demostren aquestes tres coses: hi ha una possible interacció psíquica de home a home, de pensament a pensament, a distància en el temps i en l'espai, que anomenem telepatia; hi ha una sensibilitat amagada, profunda, críptica, que pot conèixer una realitat exterior sense el concurs dels sentits orgànics: és la criptestèsia; en la síntesi mental coherent, que constitueix la nostra personalitat psicològica o el nostre jo normal, s'operen canvis i substitucions interessants, que creen una nova personificació. Deturem-nos un moment en el seu examen.

La telepatia. No és possible, pràcticament, entre persones que es trobin en condicions psicològiques normals, això és, despertes. Serà inútil que A, concentrant el seu pensament, vulgui trametre una imatge mental a B, si aquest, per prop que es trobi, està despert. Però si B. dorm, o, millor, es troba en estat hipnòtic, ja hi és sensible. Els 84 missatges mentals de les experiències de Warcollier, donaren un resultat totalment negatiu en el primer cas i 51 de positius en el segon. La primera lliçó que es desprèn, doncs, de l'experiència telepàtica, és que no és aquesta una facultat del pensament conscient, i que, principalment pel que fa al perceptor, està en raó inversa de l'activitat intel·lectual. Per això la telepatia, més que un fenomen provocable experimentalment, és un fet espontani, fortuit, d'observació, que es donarà amb tanta major netedat com el preceptor es trobi en estat de desinteressament psicològic del món exterior (somni normal o provocat) i l'agent travessi un moment dramàtic de la seva vida. Mai no el veureu en moments de fredor psicològica; sempre

l'observareu en circumstàncies dramàtiques, de tensió anímica de l'agent. Lord Wilmore fa un creuer per la Mediterrània amb el seu *yacht* en una plena calma del seu esperit. De sobte, veu l'aparició del seu fill, pàl·lid, amb el cap ple de sang. Ningú més de la tripulació no ho ha vist. Es registra l'hora. Per telegrafia sense fils, aviat se sap que el seu fill, a Londres, en l'instant mateix de l'aparició, moria, en caure de cavall, amb el cap fet malbé. Aquest exemple, com tots, sense excepció, ens demostra una altra cosa extremadament important: que la telepatia és una facultat electiva. Això vé provat per la circumstància que ningú més de la tripulació del *yacht* ni de tot el món fou sensible a l'impacte mental llançat pel fill moribund de Lord Wilmore.

La criptestèsia. El sensitiu que posseix aquesta facultat pot conèixer una realitat exterior, actual, passada o venidora, sense explicació possible pel joc dels sentits orgànics. En la variant «psicomètrica» o tactil, si li doneu un objecte que hagi pertangut a una determinada persona us en donarà les dades psico-orgàniques suficients per a identificar-la. En la variant «premonitòria», us descriurà amb una precisió de detalls marejadora els fets de la vostra vida futura. El sensitiu «metagnom» llegirà allò que secretament haureu escrit en un paper i que teniu plegat en el vostre puny clos, amb la circumstància curiosa que us dirà no sols el que heu escrit sinó allò que volieu escriure i no ho heu fet. Això demostra que no hi ha tal visió, a la manera òptica o física, sinó lectura del vostre pensament.

La personificació. Un canvi que s'opera en la personalitat psicològica del mèdiu. El seu jo és eclipsat i un altre jo apareix, amb tots els caràcters d'extrínsec i per la paraula, per l'escriptura o per molts altres mitjans d'expressió actuarà com si un jo

distint del del mèdiu controlés el seu organisme i parlés amb vosaltres. Aquesta nova personalitat, gairebé sempre, diu ésser l'ànima d'un traspasat. Tots els elements que constitueixen en vida la seva individualitat psicològica els trobareu idèntics, siguin quins vulguin els mèdiu de què es possessionin. Qualitats i defectes, coneixements, llengua, grafisme, etc., per ignorats que siguin del mèdiu, podran reviure als vostres ulls. En els bons casos,—i són freqüents,—les proves d'identificació no hi manquen.

III.== Significació dels fets

Quina interpretació donar a aquest conjunt de fets tan interessants?

Pocs metapsiquistes hi ha que no hagin abandonat les seves idees materialistes, però encara se'n troben que no s'han adherit a la teoria espírita. Segons aquells, tot podria explicar-se per l'automatisme i l'exteriorització de les facultats sensorials, motrius i intel·ligents del sensitiu o del mèdiu. Les personificacions serien fictícies, creades per l'automatisme psicològic. Les seves manifestacions intel·lectuals, serien el resultat d'ignorades cognicions telepàtico-subconscients o de l'exercici de la facultat criptestèsica. Sembla que aquesta és la posició del P. Palmés, quan diu: «en admetre la telepatia i la criptestèsia, els espiritistes no s'adonen que amb això ells mateixos es tanquen el camí per demostrar la realitat de la seva teoria.»

Els partidaris de la hipòtesi espírita responen en la forma següent: Aquestes facultats, revelades per la fenomenologia objectiva, pel seu caràcter, originalitat, autonomia i extensió depassen tota explicació possible pel mecanisme de l'automatisme psico-fisiològic. Observeu que sols

en l'eclipsi de la consciència, això és, en la paralització de la vida psíquica, apareixen. Tant més profund serà el somni, la hipnosi o l'estat mediúmic, o sigui la inconsciència, tant més vives se'ns mostraran. Si hi ha en nosaltres un *quid ignotum* que pot obrar, percebre el passat el present i l'esdevenidor, organitzar un cos viu, pensar fora dels múscles, dels òrgans sensorials i del cervell, i, un cop realitzat, tot això pot restar ignorat de la nostra consciència normal, és que aqueix psiquisme no és funció orgànica, n'és independent i separable i forçosament deu preexistir i sobreviure al cos somàtic. Així, el psiquisme transcendent, pel fet de restar latent en condicions normals i de manifestar-se tan sols quan es llibera de les limitacions imposades per la vida orgànica, demostra la seva independència, la seva preexistència, la seva anterioritat, la seva supervivència, per tant. La teoria anímica i el seu corollari, la hipòtesi espírita, vé imposada pels fets. Si hi ha telepatia, personificació, criptestèsia, clarividència i ideoplàstia, és que hi ha en nosaltres, sense perjudicar el problema de la seva naturalesa, un principi pensant que no depèn del funcionament del cos.

El paral·lelisme psico-fisiològic, clau de la psicologia clàssica, queda destruït. El conegut dogma: res no hi ha a la intel·ligència que no hagi passat pels sentits, és cert pel petit psiquisme, pel psiquisme conscient o cerebral, però és fals i en contradicció amb els fets de la vida psíquica profunda o superior.

El P. Palmés dedicà tota la seva tercera conferència a rebatre la teoria espírita. La seva recensió ocupà tres números complets de *El Diario de Lérida*. Tot llegint-los, hom es perd en aquella exposició desordenada i caòtica. Però com el meu desig és que conegueu bé tot el que digué el

P. Palmés, i tot el que no digué, però que altres han exposat, vaig a oferir-vos tot l'ordenament que em sigui possible, quines són les impugnacions més serioses que s'han formulat contra la hipòtesi espírita pels metapsiquistes de solvència reconeguda.

IV.—Les personificacions hipnòtiques

Una de les impugnacions més importants que s'han fet contra la gènesi extrínseca de moltes personificacions dites espírites consisteix en dir que són producte de la suggestió mental, conscient o inconscient, exercida sobre el mèdiu pels presents. Jo, amb facultats hipnòtiques, dic a A, sensible al meu poder: dorm! En tal estat, li ordeno que sigui la reina Maria Antonieta. Instantàniament, en la personalitat psicològica de l'hipnotitzat s'opera un canvi i apareix una nova personalitat psicològica que reflexa l'ordre mental rebuda per hipnosi. Doncs totes les suposades personificacions espírites, aparentment extrínseques, poden explicar-se així.

Els fets, no pas les raons, segons les quals aquesta explicació no és vàlida, són els següents:

I.—La personificació creada per hipnosi mai no és espontània, sempre és provocada i volguda intensament per l'experimentador. Al contrari, la personificació espírita, de cent vegades, noranta cinc és espontània. No vindrà quan més intensament la desitjareu, fins situant-vos en condicions òptimes de treball. Vindrà contra el vostre desig, el del mèdiu i topant amb les vostres idees. Naturalment, això sol ja indica que, quan hom es posa en condicions experimentals *per veure si* hi ha algun fenomen mediúmic de personificació, si aquest es dona, en la forma que estarà

més lluny del vostre pensament, no ha de tenir necessàriament un origen suggestiu.

II.—Un viu pot, per hipnosi, envahir la mentalitat de A i, obnubilant la seva consciència orgànica suggerir una nova personalitat que serà reflexe de la mentalitat i de les possibilitats intel·lectuals del suggestionador. Molt bé. Aleshores, per què haureu de negar *a priori* igual possibilitat a un difunt? Ambdues coses no sols no es contradiuen sinó que es comproven i convaliden mútuament. En la hipnosi, jo prenc possessió del cos de l'hipnotitzat, i tot el que farà, psicològicament i orgànicament, serà el que jo voldré que faci. En la possessió espírita, en la personificació real, el mecanisme del fenomen serà idèntic, però l'actor, el causant, serà diferent, una entitat desencarnada.

III.—La immensa majoria dels mèdius notables que donen fenòmens de personificació amb identitat personal, són, o poc sensibles o insensibles a l'acció suggestiva i hipnòtica. William James, després d'haver obtingut amb la Piper nombroses personificacions amb identificació personal *post mortem*, es proposà hipnotitzar-la per a comprovar l'argument que discutim. Fou extremadament difícil. Al cap de nombroses tentatives s'arribà a provocar un estat d'hipnosi molt superficial. Però quan això esdevingué, la Piper deixà de donar el fenomen de personificació extrínseca amb identitat personal, possibilitat que reapareixia tan aviat com cessava l'estat hipnòtic. Com podeu veure, la diferència és radical i resolutiva.

IV.—James ha pogut, amb grans dificultats, hipnotitzar a la Piper. L'experimentador li ordena que en despertar es recordi de totes les personificacions fictícies que en tal estat li ha suggerit: ho pot fer perfectament.

Però James ordena a la personificació

no hipnòtica de la Piper, això és, espírita, que la mèdium, en despertar, es recordi d'aquella personificació que en aquells moments controla el seu cos. Li és totalment impossible.

En el primer cas, repetirà exactament el que en estat hipnòtic ha dit i ha fet, si n'ha rebut l'ordre. En el segon cas, li hauran d'explicar tot car no es recordarà de res.

Aquesta diferència completa, que marca l'abim que existeix entre estats que es voldria idèntics, és aquesta. En el primer cas, la voluntat de James, manava en el mecanisme cerebral de la Piper i per això la seva ordre tingué efecte. En el segon, com l'organisme de la mèdium era controlat per un psiquisme diferent del seu i del de James, l'ordre mental d'aquest no podia donar cap resultat. Aqueixes experiències proven decissivament l'origen no suggestiu de les personificacions espírites.

V.—La personificació hipnòtica no té la menor consistència psicològica. És un maniquí, un autòmata que es mou a voluntat de l'experimentador.

La personificació espírita, al contrari, és lliure, té iniciativa, idees, sentiments i conviccions diferents u oposades a les del mèdium i de l'experimentador, amb el qual discutirà a braç partit, airadament, com ho farien dues mentalitats de vius que es trobessin en desacord.

VI.—El nivell intel·lectual i moral de la personalitat creada per hipnosi és sempre idèntic al de l'experimentador. Si aquest sab francès, la persona dormida, encara que no conegui aquesta llengua, podrà anar pronunciant paraules franceses, sense comprendre el sentit del què diu, si l'hipnotitzador les hi va dictant síl·laba per síl·laba. Però si ni un ni altre saben àlgebra, encara que l'hipnotitzador ordeni a la personalitat hipnòtica que resolgui una

equació, no podrà. Mai no es veu diferència de facultats, capacitats ni coneixements.

Totes aquestes impossibilitats desapareixen en el cas d'una personificació real o espírita. La mentalitat que es manifesta pot ésser i és inferior o superior a les possibilitats intel·lectuals del mèdium i dels experimentadors. Unes vegades es tracta de coneixements simples d'un fet del qual ningú dels presents no en sab res. Altres vegades es tracta de coneixements complexes, professionals, científics, o d'una llengua que ningú dels presents no coneix i ni el mèdium, en estat normal, és capaç de llegir i comprendre.

VII.—En la personificació hipnòtica mai no es donen, simultàniament, altres fenòmens metapsíquics concomitants: telequinèsies, raps, aportos, etc.

En l'espírita, al contrari, s'observen amb freqüència, car sembla que el sobrant d'energia posada en joc es manifesta buscant les seves línies de menor resistència.

VIII.—La personificació hipnòtica, a l'impuls de la nostra voluntat, canviarà tantes vegades com voldrem. Segons la nostre ordre mental, l'hipnotitzat serà un bisbe, un general, un cardíac, un gos, tindrà fred, calor, el que vulguem, amb un automatisme perfecte.

La personificació espírita és fixa, constant, sempre la mateixa i en res no la modifiquen els nostres desitjos. Els seus elements psíquics són tan permanents com els d'una persona viva. Sigui quin vulgui el medi de comunicació, manifestant-se amb mèdiums diferents que no es coneguin, sempre és idèntica. Finalment, aquestes personificacions, la major part de les vegades, afirmen ésser l'esperit d'un difunt. I per trencar el vostre escepticisme, i desfer els vostres dubtes, convalidaran les seves afirmació amb un cert nombre de proves més o menys completes.

Crec, senyors, que això és discutir científicament i arribar, honradament, al fons de les coses. Després de l'exposat, ¿serà possible que ningú pugui pensar amb el símil de les suggestions hipnòtiques per explicar-se les personificacions

espírites? Aquestes són reals, consistents; aquelles, fictícies, veritables autòmats de cartó. Doncs amb el mateix rigorisme crític anirem examinant tota l'argumentació antiespírita.

HUMBERT TORRES.

Uns pensaments de Ferran de los Ríos

Aquests dies hem llegit el llibre de l'eminent professor de la Universitat de Granada: *El sentido humanista del socialismo*, que recomanem sincerament als estudiosos, per la seva gran altura idealista. Ens plau donar a continuació alguns fragments anotats tot llegint:

«Jamás acoje la Iglesia catòlica dentro de sí al liberalismo; jamás acata el pleno derecho de la conciencia individual a vivir su propia vida y a discurrir en la indagación de la verdad; para contener las ansias inequívocas de los fieles aparece el *Syllabus*; a partir de entonces, a toda conciencia limpia se le plantea un dilema: o católico o liberal; los que se denominan liberales y se dicen católicos viven en una contradicción que les es imposible explicar; tal vez, por noble temor, no apetezcan el intentarlo.»

«No bien nacido el capitalismo, todo, absolutamente todo queda sacrificado al logro de ese fin de lucro, y desde el y en vista de el tiende a ser valorado el derecho, la moral, la religión, el arte, etc., etc.; el apetito de riqueza adviene un fin último, no un medio o un fin orgánicamente subordinado a fines de linaje espiritual, sino fin en sí, ideal final. De esta suerte, las ideas de provecho, interés y renta se convierten en ideas generatrices de la sociedad civil.»

«El humanitarismo solicitó con apremio en nombre de puras exigencias morales la liberación del esclavo. Para el capitalismo, en cambio, llegó el momento de considerar caro el trabajo del esclavo, y en su virtud dejó de estimar provechosa la esclavitud tan pronto vió la posibilidad de conseguir asalariados por un jornal inferior al coste de sostenimiento del hombre esclavo. Así, la libertad fué dada a estos, y se creó el ejército de trabajadores libres que necesitaba el capitalismo para mover sus empresas con un mínimo de coste. Se les libertaba, pues, como hombres, para poderlos comprar más baratos como trabajadores.»

«En Inglaterra, el 65 por 100 de la población solo posee un 1,7 por 100 de la riqueza total y el 2 por 100 de los más ricos el 71,7.»

«En Andalucía, para el jornalero del campo, el tanto por ciento absorbido por la alimentación, según los presupuestos familiares por nosotros examinados, oscila entre el 75 y el 80 por 100 de sus ingresos; y el presupuesto de una familia con 15.000 pesetas de ingreso y tres hijos, ese tanto oscila entro el 40 y el 45, tanto por ciento que disminuye a medida que la renta aumenta. Así, aquellos presupuestos domésticos que invierten en alimentos la mayor parte de sus ingresos, los pobres, son las que pagan, en una mortalidad más alta, las crisis provocadas por los especuladores en el campo de la economía.»

Llibres i Revistes

«Belsunce», (*Figures de la Revolució Francesa*) per Marguerida Leclerc. *El Arenal (Mallorca)*, 1929.—Marguerida Leclerc continua la tasca que s'ha imposat de publicar les seves «Vides de mil herois». Avui ha tocat el torn a Belsunce, el Comandant del regiment de Borbó que estava al poble de Caën de guarnició quan esclafà la gran Revolució Francesa.

Tots els pobles de la gran França seguiren l'exemple de París amb la mateixa idea fixa en llur front. Fou una nació sencera la que es llençà al carrer exigint (ja que demanant no era possible), que s'aplaqués les boques dels milers de ciutadans que demanaven l'aliment rudimentari i indispensable. Era el mateix poble que a l'uníson, de la mateixa manera que avui demanava amb totes les seves forces, pa!, el dia següent havia de cridar, abaix els tirans! i havia d'immortalitzar tantes pàgines glorioses i havia de fixar tantes conclusions a favor de la independència de l'home que avui, en el segle XX, molts voldrien per a ells, encara.

Caën no havia pas d'ésser menys. I així fou. El poble no pogué aguantar-se. Belsunce, en qualitat de cap de la tropa no permetia desordres. El poble no s'hi fixava en aquestes teories tan simplistes. Volia pa, prenia el blat, cremava palaus. Volia i es sadollava de sang d'aristòcrata. Què li importava que Belsuncé fos valent, punt donorós i sensat? Ell veia que se li impedia de manifestar-se. Què li feia a ell convertir-lo en màrtir? No era a ell a qui martiritzaven, sinó a una representació dels opressors cruels.

Demana la seva testa, l'empresonà, el ferí, l'escarní, el martiritzà; les dones acabaren de destroçar el seu cos, diuen, formós. Després, fou cremat.

Aquest fou Belsunce. Aquest el màrtir de 1790 de la Plaça de Sant Pau de Caën. Aquesta és la monografia que ens ha ofrenat, avui, la vigorosa ploma de Marguerida Leclerc.

La nostra felicitació.

BAPTISTA XURIGUERA.

«Viatge».—*Tres actes. per Ramon Vinyes. Biblioteca Llanas. Mataró, 1929.*—Ramon Vinyes, àgil escriptor i sagaç literat ha fet aquesta obra de teatre. A sota del títol hi posa «comèdia? drama? ò actes». Aquesta obra que gairebé es podria assegurar irrepresentable en els temps que corren és,

en el fons, força suggestiva en l'aspecte de la trama i de la manera que accionen els personatges.

Podríem dir-ne moderna, posat que és moderna tota cosa que tresqui per un camí nou deixant els marcats durant una pila enorme d'anys, però no ens hi atrevim perquè potser té més, encara, d'imprecisa.

«Viatge» està escrita en uns moments d'irreversibilitat envers el teatre i en desacord amb els seus reglaments oficials.

Els tres actes força llargs que la componen, són els tres puntals gruixuts i sense polir que aguanten un món desconegut, però no per això més agradable.

Ramon Vinyes ha sortit amb la seva d'escriure fins a l'acabament una obra d'una complexitat tan majúscula com aquesta. Nosaltres assegurariem que és una heroicitat. I estem segurs que tothom qui l'hagi llegit no gosarà afirmar el contrari.

L'autor de «Qui no és amb mi...» ha publicat la seva obra de teatre «Viatge» a la «Biblioteca Llanas» de Mataró. Està escrita amb prosa àgil, però d'una agilitat turmentada...

B. X.

«Enfermedades de la alfalfa» per J. Viladot Puig. *Tàrraga, 1929.*—L'actiu farmacèutic d'Agramunt, acaba de publicar un llibre en el qual s'hi debaten els problemes que afecten, directa i indirectament, l'alfals.

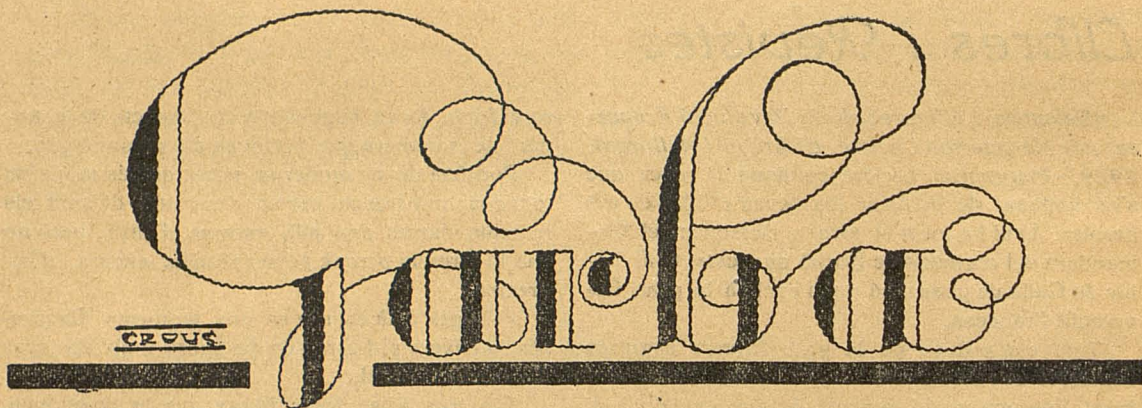
Poques vegades es veu que sense cap lucre ni esperança de glòria, hom s'atreveixi a publicar un llibre especialitzat per compte propi. Per aquest fet sol, el senyor Viladot Puig mereix paraules de felicitació.

Aquest llibre estudia els elements que són favorables a l'alfals, tals com la temperatura, el cel serè, la terra, el regadiu, etc., etc. Inclou també els principals enemics; fa un estudi força documentat del pugó i d'altres animals ofensius.

Està bellament imprès als Tallers Gràfics de «Crònica Targarina» i en llengua espanyola.

B.

L'Eveil Catalan.—Acaba de publicar un magnífic número extraordinari dedicat a les festes de la Ginesta d'Or del Rosselló. Tot respira olor de diumenge: Retrats, discursos, composicions...

Cultura i vida

En una conferència pública donada últimament a Barcelona, hom ha afirmat que els valors culturals a que dóna lloc la vida humana, es caracteritzen per no estar supeditats a aquesta vida, com tot ço que l'activitat dels éssers vius produeix, i per poder àdhuc oposar-se al lliure desenrotllament de la mateixa.

Sembla ésser així considerant d'una manera isolada la vida individual, de la societat que l'ésser que fa cultura és part integrant. Partint d'aquest punt de vista, la vida de l'home és sacrificada a l'activitat cultural a que hom es dedica, sense aparentment treure'n la deguda compensació. Més cal tenir en compte que la cultura és una necessitat de l'home, en tant que forma part d'una col·lectivitat poderosa. En aquest estat l'home està lligat per una activitat vital del conjunt col·lectiu, societat, que arribat a un cert grau de potencialitat econòmica, fa indispensable l'existència d'una cultura que li permetrà una major suavitat en els engranatges del mecanisme econòmic.

És doncs la vida social, no la purament individual, la que crea una cultura, que com tot producte de la vida està condicionada per aquesta, i roman sempre al servei de l'organisme, societat en aquest cas, que la crea. És l'especialització en el treball la que fa necessària la completa polarització de la vida d'una minoria abnegada en el sentit de construir l'edifici cultural.

La vida comença i es desenrotlla, de les més primitives fins a les seves fases més avançades conservant-se sempre en ço característic en ella: la lluita contra tot ço que tendeix a reincorporar-la al medi inorgànic extern, a la mort per tant. És el paper que desempenyaria la cultura cas de no estar

supeditada als interessos econòmics d'un organisme: començar privant-lo del poder d'autocoordinació de llurs facultats en el sentit de la pròpia conservació, empenyent-lo vers una activitat no explorable biològicament.

J. V.

«El Matí»

Des de darrers del mes passat a Barcelona hi surt un nou diari català.

Feia ja molt temps que se'n parlava i una vegada més ha vingut a confirmar la dita que «tot arriba». En efecte «El Matí» va fent la seva aparició diürna vestit amb paper rosat, escaigut de compaginació, consistent en voluminositat, amb lletra clara...

«El Matí» ha vingut, és de creure, a complir una missió sagrada. Nosaltres, però, no sabem veure encara, quina pot ésser aquesta missió. Els abnegats escriptors de «Catalunya Social» hauran d'augmentar la llur dosi de sacrifici, tota vegada que un diari com «El Matí» exigeix un treball intens i continu.

La pau del Senyor sigui amb ells! El càndid grup d'En Josep M.ª Capdevila contribueix, amb aquest rotatiu, a salvar un número més gran d'ànimes esgarriades, a lliurar el món d'esperits indecisos i malignes i, en una paraula: a redimir la humanitat i preparar-la per a esperar el dia del judici amb una gran conformació i ben confessats i combrats.

Benaventurats ells!

En un poble com el nostre, tanmateix, és una heroicitat, just és confessar-ho, fer sortir un diari amb el subtítol que porta «El Matí». Justament el diari catòlic ha vingut en bona hora. A Catalunya

avui, (per dissort (?), no hi ha gairebé cap publicació encaminada en aquest sentit. És lamentable que el nucli de catòlics amb els quals convivim no tingui (en ple segle vint!) ni un diari, ni una editorial, ni una revista, que defensi la doctrina més universal i més humana que existeix, que està a les ordres de Pius XIe; mancava que es decidissin d'una vegada a fer aparèixer en el camp obert dels homes, un diari que, com «El Matí», posi al lloc que li correspon la religió que fa vint segles domina gairebé tota Europa i que, degut a homes poc intel·ligents, insincers i perversos, cada dia es va debilitant més.

Nosaltres us saludem, braus matiners. Però un dubte ens tortura.

Voleu dir, abnegats matiners, que no haureu fet tard?

L. B.

Quinzena internacional

Els funcionaris dels serveis d'immigració als Estats Units són coneguts per la seva severitat i els estrangers que han hagut de planyers d'ells són innombrables.

Ara acaba d'ésser llur víctima el venerable Rabindranath Tagore. Ha estat sotmés, com un simple mortal, a un registre humiliant i ha estat tractat, en general, de tal manera, que ell mateix havia arribat àdhuc a témer per la seva vida.

Esvatotat contra les autoritats americanes, l'ancià poeta i tenaç defensor de la causa índia, ha decidit escurçar la seva estada i ha embarcat de seguida a Los Angeles en direcció al Japó.

★★ Als cent setanta anys de la seva publicació, ha estat declarada immoral l'obra mestra de Voltaire, «Càndid», en el departament del Tresor dels Estats Units.

Tretze exemplars d'aquesta obra consignats a un llibreter, han estat decomisats per l'administrador de duanes.

Contrasts

Amb l'alegria i el xivarri d'aquests dies de festa major, amb els desbordaments d'entusiasmes, la polifonia de les multituds bigarrades, amb els vestits nous i les idees antigues i amb tots els demés anacronismes pocassoltes (amb perdó dels senyors tipistes i tradicionalistes) d'una festa major en el segle XX, feia força angúnia l'espectacle de les caravanes de pobres, que aquests dies d'expansió i de joia acudien peregrinant, a la nostra ciutat, apro-

fitant els nostres esbarjos per a treure'n profit, i calmar les seves misèries físiques o morals. Per tot arreu (carrers, places i fires), trobàveu mendicants amb totes classes d'angúnies, cames i braços escapçats, fam als ulls i a l'ànima, bruts, espellifats, i en posicions, per molts, ja estudiades que fan moure la consciència dels vianants, amb aquelles sengles pregàries. I els més emofius i sentimentals. deixen anar una almoïna, que els treu de sobre el remordiment, que els ha despertat la tràgica visió. L'almoïna, aquests dies, no és més que una despesa més per a buscar l'alegria; sense ella el poble conscient en aquell moment de la seva culpa, tindria el pes impertinent i empegalós del mendicant; com una ombra en les seves diversions. L'almoïna sojornant la consciència, dona l'alegria. Els menys sentimentals o els sentimentals egocèntrics, veuen amb aquests espectacles, ço que en molts casos és comèdia, i passen mirant-se'ls, com un que fa el seu negoci, amb l'avantatge, que no paga contribució; entre aquests punts extrems, hi ha tota la gama de psicologies reaccionant davant d'aquests quadros, en els que s'agermanen comèdia i dramatisme; desgràcia, mandra i escepticisme. Però la veritat crua i nua ressaltant en mig de tots els prejudicis, és una:

Misèria humana i més misèria, que continua imperiosa, cada dia més, després de vint segles de cristianisme, predicant la caritat, que no ha pogut fer desaparèixer, les cares famèliques i els cossos raquítics dels infants, deambulant per les portes de les casernes, amb el trist pot de lluna, que omplirà amb les sobres del ranxo, que no pot fer desaparèixer la mandra i l'escepticisme portat per les contínues desgràcies i misèries. L'amor als pobres predicat pel cristianisme, amb tota la seva bellesa i formosor, porta a aquestes situacions inhumanes. Des del punt de vista social, es més humà l'odi de Bernard Shaw a la pobresa i als seus fills, els pobres, que l'amor del cristià. Aquest amor, que només ha entés un, Jesucrist, alimenta i manté la pobresa; l'amor és conservador de tot ço que estima, així aquest amor, acarícia i alivia lleument, però conserva l'arrel de les desgràcies de la pobresa.

L'odi, podríem dir científic, de Bernard Shaw, no serà tan artístic, però ell elimina, tallant l'arrel: la pobresa. No acarona, ni fa esclatar la poesia del misticisme, però és més humà, més científic; desapareix per aquest odi, el foc de misèria humana, les desferres de la nostra lloada intel·ligència, els productes patològics, de l'«homos apiens». Fa més, molt més, demostra la negativitat i l'absurd dels

nostres actuals sistemes socials, que contradiuen els textos sagrats, que dient a l'home «guanyaràs el pa amb la suor del teu front» declara igual tot, però l'home es va cuidar de donar un mentís, una vegada més, carregant el seu treball sobre uns, per a que els altres disfrutin de la civilització, sense haver de derramar ni una gota de suor.

Però siguem optimistes: anem a la batalla de flors d'aquesta festa major: els diners corren, es llancen pels aires, prenen forma de serpentina i volves de neu que atravessen l'aire, atemorit pels crits frenètics de l'entusiasme; l'alegria eixampla el cor, plaer estèril, entusiasme infecund, música, i en mig del desgabellament i del xivarri un cuitat crida: «Germans, una caritat». Van caient deu, vint, trenta cèntims; a la nit, quan la matinada apunta i el poble dorm, els mendicants uns comencen la seva festa, menjant xurros i passejant, contant-se les seves impressions, els muts, i recreant-se la vista els cecs; d'altres, els més, continuen passejant la seva creu de misèria i desgràcies; el pop insaciable de la societat, no ha calmat l'avidesa, i continua xuclant sang, deixant exhaustos moltes vides, sense que serveixi per a calmar-lo. La caritat, suprema virtut, com totes les virtuts poden dir com La Rochefoucauld: «que no són res menys, sinó un fantasma format per les nostres passions, al qual s'hi dóna un nom honorat, per a fer impunitament, tot ço que un vol».

15 de maig.

Extremismes

Creiem nosaltres que amb l'adopció de posicions doctrinals extremistes s'hi guanya per posar-se amb tota claredat en evidència llur estat d'acord o de contradicció respecte la realitat dels fets.

Comprobació d'això és l'article de l'ultraconservador senyor Sánchez Pastor en que amb motiu de parlar de política comparada posa de manifest amb gran fruïció la prohibició en una Universitat nord-americana d'ensenyar doctrines científiques com el darwinisme i la teoria de la relativitat. Voleu major obcecació per part de dit defensor de la «vertadera llibertat»? què diu ell? Mes, no és molt més convenient aquesta «franca» situació que la que adopten certs elements que sustenten idees que són el fonament de les dretes, afirmant al mateix temps ésser d'esquerra? Treball molt considerable és per a les vertaderes esquerres el depurar-se constantment de les infiltracions dretistes, doncs havent d'actuar com a organisme transformador dins la col·lectivitat, com a tal tenen en primer lloc de defensar la pròpia vida, és a dir, la pròpia doctrina.

Les tendències francament reaccionàries com la comentada, per sí soles, per llur propi extremisme, es posen en oposició amb la realitat, tant dels fets científics com dels socials. I, què representa això per a dites tendències més que la mort, preparant així el triomf de nous ideals capaços de posar d'acord l'estructura social amb les realitats econòmiques?

J. V.

Contradiccions

Els de la colla d'«El Matí», pel que es veu, tenen ganes de posar malament a certes persones, de les quals ells mateixos en fan l'apologia i defensa. En Josep M.ª Capdevila ha cantat i lloat els pensaments de l'escriptor catòlic Bossuet, bisbe de Meaux.

Però en les mateixes planes on es fa aquesta apologia, apareix una notícia que diu que es fa resar a la redacció, una novena en acció de gràcies. Un ex-socialista anglès, qualifica el socialisme d'utopia i les seves bases com a falses. Això, pels que llegeixen Bousset amb l'atenció d'En Capdevila, ve a dir que Bousset coincideix amb els d'«El Matí»; però els que el llegeixen amb aquella miqueta de malficia, qualificada d'heregia, descobreixen, que en el sermó sobre les *disposicions relatives a les necessitats de la vida*, Bossuet diu: «els murmuris dels pobres són justos; per què, doncs, aquesta desigualtat de condicions»? I en el sermó sobre *l'eminència dignitat dels pobres*, diu: «La política de Jesús és directament oposada a la del segle». No ho ha vist això En Capdevila; se li devien quedar enganxades les fulles, i les devia saltar.

Ah! i no transcrivim les paraules sobre l'actual constitució social de St. Climent, St. Jeroni, Sant Ambrós i St. Crisòstom, perquè són massa gruixudes i ens sabria greu que ara els haguessin de treure dels altars, i perquè, malgrat la benevolença del censor, no passarien.

Acabem amb aquells mots tan agradables: Intel·lectuals, instruiu-vos!

I. U.

Concursos musicals

VIII CONCURS

ANY 1929

Els senyors Marmessors de Na Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera, instituiran a nom i en memòria d'aquesta dama un repartiment de premis a obres musicals, mitjançant concursos que es convoquen el dia 8 de maig de cada any.

L'«Orfeo Català», de Barcelona, associant-se als desigs dels senyors Marmessors, i en compliment d'honrosa comanda, endreça als compositors catalans el present Cartell:

Premi de 2.000 pessetes a la millor «Suite» per a gran orquestra. Acompanyarà a cada partitura una reducció per a piano.

Els compositors que concorrin al present Concurs han d'ésser fills de terres de llengua catalana (Catalunya, Balears, València, Roselló, etc.), o han de tenir, almenys, *deu anys* de residència en alguna de les encontrades on es parla la llengua nostra. L'«Orfeo Català» podrà exigir dels autors premiats la documentació necessària per a justificar aquesta condició.

Les composicions no hauran d'ésser escrites de mà dels mateixos autors, sinó de copista, procurant en elles la major claredat.

La propietat de les obres premiades queda a favor de llurs autors.

És potestatiu del Jurat el deixar d'adjudicar el premi, en tot o en part, per raó del magre valor de les obres presentades.

Les composicions, que hauran d'ésser rigorosament inèdites, s'enviaran a l'«Orfeo Català» (carrer Alt de Sant Pere, 13), a nom de Joan Salvat, Secretari dels Concursos, Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera, i cada una d'elles portarà un lema.

TERME D'ADMISSIÓ: *Fins per tot el dia 15 de febrer de 1930.*

Llibres i Revistes

Revista del Centre de Lectura.—Publicació de Reus. Rica i severa en presentació i text. Ara anuncia la pròxima aparició de llibres sota la seva tutela.

La Riuada.—Revista quinzenal de Mora d'Ebre.

L'Om.—L'excel·lent confrare manresà, «L'Om», ha arribat a nosaltres una altra vegada, simpàtic i optimista. En els seus escrits hi traspuen qüestions que ens són molt cares.

Cal no oblidar-nos de la nostra vestimenta. És tan difícil trobar un liberal a casa nostra!

Concepció Arenal.—Mallorca. Maig, 1929.

L'Avi Pep.—Número de maig. Órgan de «Joventut Sardanista Pep Ventura».

L'Avi Munné.—Setmanari popular de Sant Feliu de Guíxols.

Revista de Catalunya.—Ha sortit el número de gener-febrer. El seu director es proposa posar-la al corrent i es va aconseguint mica a mica.

El sumari, no menys brillant que els anteriors, el constitueixen treball d'En Rovira i Virgili, F. Valls i Taberner, S. Ivanovix, A. Rubió i Lluch, Ferran Soldevila, Domènec Guansé, Prudenci Bertrana i Joan Sacs.

Aquest número ha passat per la censura governativa.

La
Remington
12

Los que buscan la mayor resistencia unida a la operación fácil y la escritura bonita, invariablemente compran la Remington 12.

**Agència a Lleida
Major 27 i Blondel 14**

¡ENFERMOS DE LOS OJOS!

Prodigaluz

Eminente creación científica
**ENFERMEDADES INTERNAS Y EXTERNAS
PARPADOS**

Fórmula y marca registradas según las leyes

Preparado por el Doctor **J. MARTINEZ MENÉNDEZ**

Condecorado con la Cruz del Mérito Militar por méritos profesionales
Registrado en la Dirección General de Sanidad con el número 6265

Específico UNICO EN TODO EL MUNDO, que cura radicalmente las ENFERMEDADES DE LOS OJOS, por graves y crónicas que sean, con rapidez asombrosa, evitando operaciones quirúrgicas que con tanto fundamento atemorizan a los enfermos. Desaparición de los dolores y molestias a su primera aplicación. Eminentemente eficaz en las oftalmías graves y por excelencia en las granulosas (granulaciones purulentas y blenorragicas, queratitis, ulceraciones de la córnea, rijas, etc.) Las oftalmías originarias de toda clase de enfermedades, cúralas en breve tiempo. Maravilloso en las infecciones post-operatorias. Hace desaparecer las cataratas en período de formación. Destruye microbios, cicatriza, desinfecta y **CURA PARA SIEMPRE**. No más remedios arsenicales, mercuriales, nitrato de plata, azul metileno y otros tan temibles usados en clínicas. Las vistas débiles y cansadas adquieren prodigiosa potencia visual. ¡No más neblina! ¡Siempre vista muy clara! ¡Jamás fracasa! El 98 por 100 de los enfermos de los ojos cúranse antes de concluir el primer frasquito del específico **PRODIGALUZ**. **PRODIGALUZ** eclipsa para siempre el tratamiento por los colirios conocidos hasta hoy en todos los gabinetes oculísticos; colirios que en la mayor parte de los casos no hacen más que empeorar el mal, irritando órgano tan importante como la mucosa conjuntival. El nitrato de plata, causa de verdadero terror de los enfermos y de muchas cegueras, lo hace desaparecer **PRODIGALUZ**, que es completamente inofensivo, cura el glaucoma y produce sus estupendos resultados sin causar la menor molestia a los enfermos. Detiene la miopía progresiva. ¡Enfermos de los ojos! Estad seguros que curaréis en brevísimo tiempo usando el portentoso específico **PRODIGALUZ**. (Exigid la firma y marca en el precinto de la cubierta).

Precio del frasquito, 40 pesetas

Envíos a vuelta de correo a todas partes del mundo.—Pagos por giro postal

Testimonios de Médicos, Jueces, Fiscales, Jefes de Ejército, Ingenieros, Comerciantes, Obreros etc. ¡Éxito infalible! Sin cocaína, atropina ni ningunas otras substancias peligrosas, como se puede comprobar sometiéndolo a un minucioso análisis cualitativo.

No quema ni irrita. - Sin temor alguno puede aplicarse en recién nacidos. - ¡Único en el orbe!

Dirección general:

SUCESORES DE E. CUADRADO
M. MARTINEZ CUADRADO

SIMÓN Y SAN BUENAVENTURA, NÚM. 7. - MADRID

IMPREMTA "JOVENTUT"

Treballs de tota mena

Blondel, 7 LLEIDA.

FÁBRICA DE MOSAICS HIDRÁULICS

JOSEP PUJOL

Carretera de Barcelona (Plaça Murmuradors) - Telèfon n.º 234

LLEIDA

Joan Porta

Corredor de Comerç col·legiat

Plaça de la Sal, 13 i 15 pral.

Telèfon, 341. -- LLEIDA

M. SOLANO

SUCESOR DE V^{DA} BONET

REPRODUCCIONES
ARTÍSTICAS
FOTOGABADO · AUTO TIPIA
TRICROMIA · FOTOLITOGRAFIA

ARIBAU N.º 9 INTERIOR
BARCELONA

COMERCIANTS!

anuncieu a la

REVISTA

"LLEIDA"

Caramels "L'ARC"

DEMOCRACIA, 26

LLEIDA.

J. GIGÓ

CONSTRUCTOR
 D'OBRES
 ACADÈMIA 10 LLEIDA

Telefon 427

CARLES I LLUIS GENÉ

COMISSIONATS PRINCIPALS

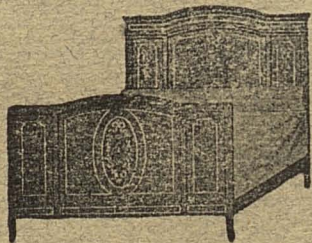
De la companyia de segurs contra incendis LA CATALANA

Blondel lletra E, 1.er

LLEIDA

Telefon núm. 259

LA MILLOR CASA DE MOBLES

“ ARMENGOL ”

Nom Comercial Registrat

Rambla de Ferran, 16.

Telefon, 103

(Baixos de la Fonda d'Espanya)

LLEIDA.